

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen

Kunnanhallitus 09.09.2024 § 162

512/02.05.01.00/2024

Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää, että Laukaan kunta hakee harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta poikkeuksellisiin ja tilapäisiin talousvaikeuksiin perustuen. Valtionosuuden korotusta haetaan 950.000 euroa, mikä on noin 50 euroa/asukas. Kunnanhallitus valtuuttaa talous- ja henkilöstöjohtajan hakemaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta.
Päätös	Kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.
Selostus	<p>Valtiovarainministeriön on julistanut kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen haettavaksi 24.9.2024 mennessä.</p> <p>Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan kunnan valtionosuutta voidaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarpeeseen vaikuttavina seikkoina otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Toimenpiteet euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevassa hakemuksessa.</p> <p>Vuonna 2024 harkinnanvaraiseen valtionosuuden korotukseen on varattu yhteensä 10 miljoonaa euroa. 20.8.2024 kaikkiin kuntiin on lähetetty asiaa koskeva lähetekirje ja hakemus.</p> <p>Laukaan toimintakate on ollut lähihistoriassa erittäin kilpailukykyinen ottaen huomioon kunnan väestörakenteen ja väestöllisen huoltosuhteen. Tilinpäätöksen 2023 toimintakate 2867 e/as on vain 74 e/as saman kokoluokan kuntien (10.000-20.000 as.) keskitasoa korkeampi ja vain 281 e/as koko maan keskiarvoa korkeampi. Nettokäyttökustannukset olivat vain 161 e/as saman kokoluokan kuntia korkeammat ja 249 e/as Manner-Suomen keskiarvoa korkeammat, vaikka alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on 6,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin koko maassa. Väestöllinen huoltosuhte on noin 13,6 yksikköä Manner-Suomen keskiarvoa korkeampi.</p> <p>Yksikkökustannusten vertailussa Laukaan varhaiskasvatus- ja opetustoiminnan kustannukset ovat selvästi keskiarvoja edullisempia, kun verrataan lapsi- ja oppilasmääriin. Asukaskohtaiset kustannukset ovat korkeita, koska lapsia ja nuoria on paljon. Myös kunnan muun toiminnan osalta Laukaan asukaskohtainen kustannustaso on matala. Esimerkiksi liikuntaan ja ulkoiluun, kulttuuriin ja kirjastoon käytettiin vuonna 2023 yhteensä 167 e/as vähemmän kuin kunnat keskimäärin. Myös yhdyskunta ja ympäristö sekä liikenneväylät hoidettiin yhteensä 142 e/as keskiarvoa edullisemmin.</p> <p>Vastavuoroisesti Laukaan verorahoitus jää matalaksi. Kunnan verorahoitus oli vuonna 2023 vain 72 e/asukas korkeampi kuin saman kokoluokan kunnilla ja noin 200 e/as korkeampi kuin koko maan keskiarvo, vaikka siihen sisältyi 0,4 miljoona euroa eli 21 e/as harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta.</p>

Verorahoitus on ollut systemaattisesti riittämätön kattamaan edullisinkin toiminnan kuluja. Alijäämän välttämiseksi on jouduttu sopeuttamaan toimintaa rajusti, myyty omaisuutta ja korotettu veroprosentteja. Lisäksi vesihuollon yhtiöittäminen on tuonut emokunnalle kertaluontoisen positiivisen tuloksen, mutta kuntakonsernissa on ollut jatkuvasti kertynyttä alijäämää.

Kunta on investoinut palvelukiinteistöihin mittavasti viimeisen kymmenen vuoden aikana, mikä on kasvattanut lainakantaa ja poistoja. Investoinnit ovat liittyneet kasvaneeseen palvelutarpeeseen sivistys- ja perusturvapalveluissa sekä sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen korvaamiseen tai korjaamiseen. Tilinpäätöksessä 2023 kunnan lainakanta on lähes 3500 e/as Manner-Suomen keskiarvoa korkeampi, mutta poistot ovat edelleen 57 e/as kuntien keskiarvoa matalammat.

Yhteenvedona Laukaan kunnan kustannuksissa ei ole yleisestä linjasta negatiivisia poikkeuksia, mikä kertoo siitä, että kunnan toiminta on kautta linjan järjestetty taloudellisesti ja tehokkaasti. Sopeutuksia on tehty talousarvioon vuosittain ilman erillistä tasapainottamisohjelmaa ja vuodesta 2024 alkaen toteutettu tasapainottamisohjelmaa, jonka toimeenpano jatkuu vuoteen 2026 asti. Tulorahoitus ei silti riitä ylläpitämään kohtuullisiakaan toimintakuluja ja Laukaan kunnan talous on rakenteellisesti vuosittain alijäämäinen. Positiivisia tulokset ovat olleet Laukaan kunnalle lähihistoriassa poikkeuksia, jotka ovat johtuneet joko poikkeuksellisista valtion tukitoimista tai esimerkiksi toimintojen yhtiöittämisestä tai muista kirjanpidollisista kertaeristä.

Kunta on saanut harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta vuosina 2022 ja 2023.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Linda Leinonen

Valmistelija

talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila, puh. 040 663 7306

Liitteet